

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО
Факультет післядипломної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи
член-кореспондент
НАМН України
професор М.Р. Гжегоцький

"__" ____ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Стоматологія»

**підготовка фахівців первинна спеціалізації (інтернатури)
випускників вищих медичних закладів освіти III-IV рівнів акредитації
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 221 «Стоматологія»**

Обговорено і затверджено на
засіданні методичної наради кафедри
Хірургічної та ортопедичної стоматології ФПО
"__" ____ 2019 р., протокол №
Завідувач кафедри
професор, д.мед.н. Ю.В. Вовк

Обговорено і затверджено на
засіданні методичної наради кафедри
Терапевтичної стоматології ФПДО
"__" ____ 2019 р., протокол №
Завідувач кафедри
доцент, к.мед.н. Т.І. Пупін

Обговорено і затверджено на
засіданні методичної наради кафедри
Ортодонтії
"__" ____ 2019 р., протокол №
Завідувач кафедри
доцент, д.мед.н. Н.Л. Чухрай

Обговорено і затверджено на
засіданні методичної комісії ФПДО
"__" ____ 2019 р., протокол №
Голова методичної комісії
доцент, к.мед.н. О.Є. Січкоріз

Робоча програма навчальної дисципліни інтернатури (спеціалізації) випускників вищих медичних закладів освіти III-IV рівнів акредитації за спеціальністю "Стоматологія" розроблені відповідно до наказів МОЗ України №621 від 21.11.2005 р. „Про внесення змін до наказу №81 від 23.02.2005 р. «Перелік спеціальностей та строки навчання в інтернатурі випускників медичних і фармацевтичних вищих навчальних закладів, медичних факультетів університетів», № 763 від 20.11.2006 р. «Про запровадження ліцензійного інтегрованого іспиту «Крок3.Стоматологія» як складової частини державної атестації лікарів-інтернів, які навчаються в інтернатурі за спеціальністю «Стоматологія», №1088 від 10.12.2010 р. «Про удосконалення післядипломної освіти лікарів», з метою поліпшення якості підготовки фахівців на етапі післядипломної освіти.

Рецензенти:

Склад робочої групи

Вовк Ю.В.

д.мед.н., професор, завідувач кафедри хірургічної та ортопедичної стоматології післядипломної освіти ЛНМУ імені Данила Галицького

Чухрай Н.Л.

д.мед.н., доцент, завідувач кафедри ортодонції ЛНМУ імені Данила Галицького

Пупін Т.І.

к.мед.н., доцент, завідувач кафедри терапевтичної стоматології післядипломної освіти післядипломної освіти ЛНМУ імені Данила Галицького

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Відповідно до Закону України "Про вищу освіту", наказу МОЗ України №291 від 19.09.96 р., "Положення про спеціалізацію (інтернатуру) випускників медичних і фармацевтичних закладів освіти III–IV рівнів акредитації" спеціалізація є обов'язковою формою післядипломної освіти випускників усіх факультетів медичних і фармацевтичних вищих закладів освіти III–IV рівнів акредитації з присвоєнням після її закінчення кваліфікації "лікар-спеціаліст".

Спеціалізація (інтернатура) передбачає опанування лікарем однією з передбачених номенклатурою лікарських спеціальностей, затверджених наказом МОЗ України №621 від 21.11.2005 р. „Про внесення змін до наказу №81 від 23.02.2005 р. «Перелік спеціальностей та строки навчання в інтернатурі випускників медичних і фармацевтичних вищих навчальних закладів, медичних факультетів університетів». Підготовка в інтернатурі проводиться за типовим навчальним планом і програмою, які затверджуються Міністерством охорони здоров'я України.

Основне завдання інтернатури за спеціальністю «Стоматологія» - підвищення рівня практичної підготовки випускників вищих медичних закладів освіти III–IV рівнів акредитації, їхньої професійної готовності до самостійної лікарської діяльності.

Інтернатура проводиться в очно-заочній формі: навчання на кафедрах вищих медичних закладів освіти III–IV рівнів акредитації та стажування в базових установах (лікувально-профілактичних закладах охорони здоров'я України).

На кафедрах вищих медичних закладів /закладів післядипломної освіти інтерни за спеціальністю «Стоматологія» навчаються 8 місяців: 4 місяці - протягом першого року, 4 місяці - протягом другого року навчання відповідно до типового плану. Він передбачає читання лекцій, проведення семінарських занять, клінічних розглядів, клінічних конференцій з аналізом важливих питань діагностики і лікування, експертну оцінку історій хвороб. На практичних заняттях удосконалюються методи діагностики, передбачене засвоєння методик роботи новими матеріалами з використанням сучасних технологій, вивчаються та застосовуються „Критерії медико-економічної оцінки надання стоматологічної допомоги на I, II, та III рівнях” (наказ МОЗ України №507 від 28.12.2002 р.), державний реєстр лікарських засобів, дозволених для застосування в медичній практиці, доповнений переліком матеріалів і засобів, які використовуються у стоматології. Інтерни залучаються до науково-дослідної роботи з використанням особистого досвіду і спеціальної літератури; беруть участь у роботі науково-практичних конференцій, міських, обласних, міжнародних семінарів, працюють із сучасною медичною літературою, готують презентації.

Підготовка лікарів-інтернів на базах лікувально-профілактичних закладів охорони здоров'я здійснюється керівниками інтернатури (лікарями першої та вищої категорії) протягом 14 місяців: перший рік - 7 місяців,

другий рік - 7 місяців. На клінічних базах навчання інтерни ведуть прийом хворих, удосконалюють професійну майстерність, упроваджують сучасні методи діагностики, лікування і профілактики в практичну лікарську діяльність, керуючись наказом №566 від 23.11.2004 р. „Про затвердження Протоколів надання медичної допомоги за спеціальностями „ортопедична стоматологія”, „терапевтична стоматологія”, „хірургічна стоматологія”, „ортодонтія”, „дитяча терапевтична стоматологія”, „дитяча хірургічна стоматологія”. На семінарських заняттях лікарі-інтерни на основі досвіду роботи і вивчення спеціальної літератури обговорюють актуальні питання діагностики, етіології та патогенезу, лікування, помилки й ускладнення, які виникають під час роботи. Вивчення розділу закінчується заліком. Залік приймають зав. відділення, керівник лікаря-інтерна. При цьому інтерн демонструє свої професійні мануальні навички і знання.

Підставою для навчання в інтернатурі є диплом лікаря, посвідчення про призначення на роботу за персональним розподілом або довідка про самостійне працевлаштування, угода для лікарів, які будуть навчатися за контрактом.

Початок занять – із 1 серпня поточного року. До початку навчального року бази і базові керівники лікарів-інтернів затверджуються спільним наказом вищого навчального медичного закладу та департаменту/управління охорони здоров'я обласних державних адміністрацій.

Індивідуальні плани інтерна розробляє керівник лікарів-інтернів за участю головного експерта і викладача вищого медичного закладу /закладу післядипломної освіти на основі типового навчального плану та програми. Індивідуальні плани затверджуються головним лікарем базового закладу та завідувачем профільної кафедри, де буде навчатися інтерн в очній частині інтернатури. До індивідуального плану лікаря-інтерна, крім основної роботи за фахом, додатково вносять виконання наукової роботи, самостійну роботу з літературою, санітарно-просвітницьку роботу, роботу в комп'ютерному класі, проміжні атестації.

Головні експерти, викладачі вузів, відповідальні за підготовку лікарів-інтернів, надають необхідну методичну і консультативну допомогу базовим керівникам лікарів-інтернів. Адміністративно лікарі-інтерни підпорядковані керівництву базового закладу охорони здоров'я. Під час проходження інтернатури молоді спеціалісти мають усі права і несуть відповідальність за свої дії відповідно до чинного законодавства. Тривалість робочого дня встановлюється відповідно до спеціальності лікаря і регламентується чинним законодавством. Нормативи прийому для лікарів-інтернів за фахом “Стоматологія” плануються відповідно до навчального плану і програми. Облік роботи лікаря-інтерна проводиться згідно із затвердженою обліковою та звітною документацією лікаря-стоматолога (наказ №110 від 14.02.2012р.).

Після закінчення навчання в інтернатурі лікарі-інтерни атестуються в Державних атестаційних комісіях для визначення знань і практичних навичок із присвоєнням звання лікаря-спеціаліста за спеціальністю “Стоматологія”. Голови атестаційних комісій затверджуються МОЗ України, а склад комісії -

ректором вищого медичного навчального закладу/закладу післядипломної освіти. Для атестації на визначення знань і практичних навичок із присвоєнням звання лікаря-спеціаліста до комісії за 2 тижні до початку її засідання подаються наступні матеріали: відомості про складання ліцензійного інтегрованого іспиту „Крок 3.Стоматологія”; характеристика від адміністрації базового закладу охорони здоров`я, в якому інтерн навчався в заочній частині, із зазначеними відомостями про виконання навчального плану і програми з оцінкою професійної діяльності та якісних показників практичної роботи; атестаційний листок; індивідуальний план роботи; щоденник обліку роботи; фотографія розміром 3х4 см; залікова книжка.

Лікарям-інтернам, які виконали навчальний план і програму, склали ліцензійний інтегрований іспит „Крок 3. Стоматологія”, одержали позитивні оцінки на Державній атестації, видається сертифікат установленого зразка про присвоєння звання “лікар-спеціаліст” за спеціальністю “Стоматологія”.

І. ОРІЄНТОВНИЙ ГРАФІК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Всього 22 місяці (3432 години).

У т.ч. *занять на кафедрі:*

I рік - 4 місяці (624 години),

II рік - 4 місяці (624 години).

Усього - 1248 годин.

На базі: I рік - 7 місяців (1092 годин),

II рік - 7 місяців (1092 годин).

Усього – 2184 години.

Рік навчання	місяці											
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
I	Б	Б	Б	Б	К	К	К	К	Б	Б	Б	В
II	Б	Б	К	К	Б	Б	Б	Б	Б	К	К	

II. ГРАФІК СТАЖУВАННЯ ІНТЕРНІВ НА КЛІНІЧНИХ БАЗАХ

№ п/п	Структурні підрозділи	Тривалість у місяцях (годинах)	Дата
1.	Терапевтичне відділення (кабінети: пародонтологічний, фізіотерапевтичний, рентгенологічний, організаційно-методичний; клінічна лабораторія, пункт невідкладної допомоги)	4 (624)	
2.	Дитяча стоматологічна поліклініка або відділення	2 (312)	
3.	Школа, дитячий дошкільний заклад	2 (312)	
4.	Ортопедичне відділення	2 (312)	
5.	Ортодонтичний кабінет	2 (312)	
6.	Хірургічне відділення (для дорослих і дітей). Стационарне відділення щелепно-лицьової хірургії. Відділення реанімації та інтенсивної терапії	2 (312)	
	Всього	14 (2184)	

I рік навчання (7 міс.): терапевтичне відділення, дитяча стоматологічна поліклініка, школа, дитячий дошкільний заклад

II рік навчання (7 міс.): школа, дитячий дошкільний заклад, ортопедичне відділення, ортодонтія, хірургічне відділення.

III. НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
підготовки інтернів за спеціальністю “Стоматологія”
в заочній частині інтернатури

Код курсу	Назва курсу	Всього годин	Семінари	Самостійна робота	Контроль знань
1.	Організація стоматологічної допомоги населенню України. Діючі нормативно-правові акти	156	8	148	Залік
1.1.	Головні стоматологічні та статистичні показники діяльності стоматологічної служби		2	22	
1.2.	Основи менеджменту, економіки і права для впорядкування діяльності лікаря-стоматолога в державних та приватних закладах охорони здоров'я України		2	24	
1.3.	Складання плану клінічного, лабораторного або інструментального обстеження			24	
1.4.	Аналіз реалізації програми профілактики стоматологічних хвороб на клінічній базі стажування		2	24	
1.5.	Діагностика і допомога в невідкладних станах			30	
1.6.	Амбулаторне знеболювання в стоматології		2	24	
2.	Терапевтична стоматологія	468	20	448	Залік
2.1.	Карієс		2	64	
2.2.	Хвороби пульпи		2	64	
2.3.	Хвороби періодонта		2	64	
2.4.	Некаріозні ураження зубів. Діагностика, лікування і профілактика		2	60	
2.5.	Пломбувальні матеріали		2	60	
2.6.	Хвороби тканин пародонта		4	68	
2.7.	Хвороби слизової оболонки порожнини рота		6	68	

3.	Дитяча стоматологія	624	26	598	Залік
3.1.	Амбулаторне знеболювання в дитячій стоматології		2	44	
3.2.	Карієс у дітей		6	150	
3.3.	Показання до вибору пломбувальних матеріалів		2	44	
3.4..	Пульпіти тимчасових і постійних зубів у дітей		2	46	
3.5.	Хвороби періодонта зубів у дітей		2	46	
3.6.	Сучасні матеріали для лікування ускладнень карієсу в дітей різного віку		2	44	
3.7.	Некаріозні ураження зубів. Діагностика, лікування і профілактика		2	44	
3.8.	Хвороби тканин пародонта в дітей		2	46	
3.9.	Хвороби слизової оболонки порожнини рота в дітей		2	46	
3.10.	Фізичні методи діагностики і лікування в дитячій стоматології		2	44	
3.11.	Особливості планування і надання стоматологічної допомоги дітям у школі та в дошкільних закладах освіти		2	44	
4.	Основні методи амбулаторного хірургічного лікування стоматологічних хвороб у дорослих і дітей	312	14	298	Залік
4.1.	Операція видалення зуба. Ускладнення		2	18	
4.2.	Діагностика і допомога при кровотечі з лунки видаленого зуба			12	
4.3.	Загальне і місцеве знеболювання		4	12	
4.4.	Запальні хвороби одонтогенної етіології (періодонтит, періостит, остеомієліт, перикоронарит). Ускладнення		4	40	
4.5.	Лімфаденіти, фурункули,			18	

	карбункули, бешиха, нома. Диференційна діагностика, методи лікування				
4.6.	Диференційна діагностика одонтогенного, риногенного гайморитів. Сучасні методи лікування перфоративного гаймориту, оперативне лікування нориці гайморової порожнини		2	30	
4.7.	Діагностика і диференційна діагностика хвороб слинних залоз. Сучасні методи лікування			12	
4.8.	Діагностика, диференційна діагностика актиномікозу, сифілісу, туберкульозу. Методи лікування			12	
4.9.	Диференційна діагностика ушкоджень і хвороб СНЩС. Дисфункція СНЩС			12	
4.10.	Диференційна діагностика невралгії, невритів. Методи лікування			12	
4.11.	Хірургічні методи лікування періодонтиту, хвороб пародонта.			12	
4.12.	Травматичні ушкодження м'яких тканин, щелеп, кісток лицевого скелета. Види хірургічних обробок			30	
4.13.	Диференційна діагностика пухлин і пухлиноподібних утворів м'яких тканин, щелеп		2	30	
4.14.	Хірургічні методи лікування передраків			12	
4.15.	Диференційна діагностика новоутворів шкіри, органів порожнини рота, щелеп. Діагностика, лікування			36	
5.	Вибрані питання ортопедичного лікування жувальної системи	312	14	298	Залік
5.1.	Морфофункціональні основи зубощелепної системи		2	40	

5.2.	Особливості обстеження зубощелепної системи		2	40	
5.3.	Ортопедичні методи в комплексному лікуванні хвороб тканин пародонта		2	40	
5.4.	Ортопедичне лікування вкладками хворих із частковими дефектами коронок зубів. Методи виготовлення вкладок			40	
5.5.	Ортопедичне лікування штучними коронками хворих із частковими дефектами коронок зубів		2	40	
5.6.	Ортопедичне лікування при повному дефекті коронок зубів (штифтові та куксові конструкції)		2	44	
5.7.	Надання невідкладної допомоги в ортопедичній стоматології		2	14	
5.8.	Особливості підготовки зубів до протезування залежно від вибору конструкції протеза		2	40	
6.	Зубощелепні аномалії, питання ортодонтії	312	14	298	Залік
6.1.	Організація ортодонтичної допомоги дітям, підліткам і дорослим. Головні епідеміологічні та статистичні показники. Диспансеризація в ортодонтії		2	56	
6.2.	Морфологічна і функціональна характеристика фізіологічного прикусу в різні вікові періоди		4	28	
6.3.	Сучасні уявлення про чинники і патогенез зубощелепно-лицьових аномалій			28	
6.4.	Морфофункціональна характеристика патологічних видів прикусу залежно від віку			28	
6.5.	Особливості діагностики зубощелепних аномалій у різні вікові періоди		2	36	
6.6.	Загальні принципи і засоби		2	28	

	ортодонтичного лікування соматичних порушень				
6.7.	Особливості клініки, лікування і профілактики аномалій окремих зубів залежно від віку		4	38	
6.8.	Визначення характеру місцевих порушень при аномаліях форми зубних рядів, оцінка психосоматичного стану			28	
6.9.	Особливості клініки, лікування і профілактики сагітальних аномалій прикусу в різні вікові періоди			28	

Примітка: розподіл годин на розділи за темами курсів в індивідуальному плані інтерна визначають керівники базових лікувально-профілактичних закладів на основі типового навчального плану залежно від можливостей та умов підготовки на базі.

**ІV. ТИПОВИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
ПІДГОТОВКИ ІНТЕРНІВ В ОЧНІЙ ЧАСТИНІ ІНТЕРНАТУРИ
НА БАЗІ КАФЕДРИ**

Код курсу, розділу	Назва курсу	Всього годин	Вид заняття			
			Лекції	Семінари	Практичні заняття	Самостійна робота
1.	Загальний розділ	126	10	14	102	30
2.	Терапевтична стоматологія	422	26	60	206	130
3.	Дитяча стоматологія	312	16	46	75	175
4.	Хірургічна стоматологія	144	14	24	82	24
5.	Ортопедична стоматологія	100	8	10	60	22
6.	Ортодонтія	66	4	10	13	39
	РАЗОМ	1206	82	162	278	658
7.	Додаткові програми:					
7.1.	Клінічна фармакологія	12				
7.2.	Особливо небезпечні інфекції	12				
7.3.	Медичне право України	6				
7.4.	Клінічна імунологія	12				
7.5.	Медицина катастроф	6				
7.6.	Медична інформатика	6				
7.7.	Основи медичної стандартизації	12				
	Крок 3	6				
	Атестація	6				
	ВСЬОГО	1248				

V. НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН ПІДГОТОВКИ ІНТЕРНІВ В ОЧНІЙ ЧАСТИНІ ІНТЕРНАТУРИ НА БАЗІ КАФЕДРИ

Код курсу, розділу	Назва курсу	Всього годин	Вид заняття			
			Лекції	Семінари	Практичні заняття	Самостійна робота
1.	Загальний розділ	126(16)	10(4)	14	102(10)	30
1.1.	Організація стоматологічної допомоги населенню.	16	2	4	10	
1.2.	Профілактика стоматологічних хвороб	18	-	2	10	
1.3.	Клінічна анатомія, оперативна хірургія голови і шиї	32	-	2	32	
1.4.	Діагностика і допомога в невідкладних станах	42	-	4	40	
1.5.	Амбулаторне знеболювання в стоматології	2	4	2	-	-
2.	Терапевтична стоматологія	422	26	60	206	130
2.1.	Карієс	56	2	8	14	32
2.2.	Хвороби пульпи	56	2	8	20	32
2.3.	Хвороби періодонта	56	2	8	14	32
2.4.	Некаріозні ураження зубів.	26	4	4	16	14
2.5.	Пломбувальні матеріали	26	2	4	10	14
2.6.	Хвороби пародонта	78	4	10	53	45
2.7.	Хвороби слизової оболонки	90	6	14	65	49
2.8.	Фізичні методи діагностики і лікування в стоматології	16	2	2	8	10
2.9.	Променева діагностика в стоматології	18	2	2	6	10
3.	Дитяча стоматологія	312	16	46	75	175
3.1.	Морфофункціональні особливості структури тканин порожнини рота в дітей	26		4	7	15
3.2.	Карієс у дітей	40	2	6	10	22
3.3.	Пульпіти тимчасових і постійних зубів у дітей	40	2	6	10	22
3.4.	Періодонтит тимчасових і постійних зубів у дітей	40	2	6	10	22
3.5.	Некаріозні ураження зубів	20	2	4	4	10

3.6.	Хвороби пародонта в дітей	46	2	6	11	27
3.7.	Хвороби слизової оболонки порожнини рота	54	4	8	12	30
3.8.	Санація і диспансеризація дітей у стоматолога	46	2	6	11	27
4.	Хірургічна стоматологія (зокрема дитяча)	144	14	24	82	24
4.1.	Операція видалення зуба.	12		2	6	4
4.2.	Запальні хвороби щелепно-лицьової ділянки	42	4	8	22	8
4.3.	Ушкодження і хвороби скронево-нижньощелепного суглоба	6			6	-
4.4.	Захворювання слинних залоз	6			4	2
4.5.	Неврогенні хвороби обличчя і щелеп	6			4	2
4.6.	Хірургічні методи лікування періодонтиту, хвороб пародонта	6			6	-
4.7.	Травматичні пошкодження щелепно-лицьової ділянки	12	4	2	4	2
4.8.	Доброякісні пухлини та пухлиноподібні новоутвори щелепно-лицьової ділянки	18	2	4	10	2
4.9.	Передраки щелепно-лицьової ділянки	6			2	4
4.10.	Злоякісні пухлини щелепно-лицьової ділянки	18	4	4	10	-
4.11.	Природжені та набуті дефекти	6		2	4	-
4.12.	Дентальна імплантація	6		2	4	-
5	Ортопедична стоматологія	100	8	10	60	22
5.1.	Функціональна анатомія зубо-щелепної системи.	6	-	2	-	4
5.2.	Функціональна перебудова жувальної системи при патології і після ортопедичного лікування	8	4	-	4	-
5.3.	Діагностика в ортопедичній стоматології.	6	-	-	4	2
5.4.	Ортопедичні методи в комплексному лікуванні хвороб тканин пародонта	4	-	-	4	-

5.5.	Дефекти коронок зубів. Клініка, методи відновлення.	12	-	2	10	-
5.6.	Ортопедичне лікування часткових дистально обмежених дефектів зубних рядів	12	2	-	6	4
5.7.	Невідкладні стани в ортопедичній стоматології	4	-	-	2	2
5.8.	Підготовка порожнини рота до протезування залежно від вибору конструкції протеза	8	2	2	2	2
5.9.	Ортопедичне лікування при частковій та повній відсутності зубів знімними протезами.	22	-	-	18	4
5.10.	Уявлення про сучасні технології виготовлення протезів.	4	-	-	4	-
5.11.	Клініка, діагностика й ортопедичне лікування при підвищеному стиранні зубів	2	-	-	-	2
5.12.	Ортопедичні втручання при зубощелепних деформаціях	4	-	-	2	2
5.13.	Методи ортопедичного лікування хвороб скронево- нижньощелепних суглобів.	6	-	2	4	-
5.14.	Щелепно-лицьове протезування	2	-	2	-	-
6	Ортодонція	66	4	10	13	39
6.1.	Організація ортодонтичної допомоги дітям, підліткам і дорослим.	4	2		0,5	1,5
6.2.	Морфологічна і функціональна характеристики фізіологічного прикусу в різні вікові періоди	2			0,5	1,5
6.3.	Сучасні уявлення про етіологію і патогенез зубощелепно-лицьових аномалій	2			0,5	1,5

6.4.	Морфофункціональна характеристика патологічних видів прикусу залежно від віку	4		2	0,5	1,5
6.5.	Діагностика в ортодонтії	4	2		0,5	1,5
6.6.	Загальні принципи і засоби ортодонтичного лікування	6		2	1	3
6.7.	Особливості клініки, лікування і профілактики аномалій окремих зубів	4		2	0,5	1,5
6.8.	Особливості клініки, лікування і профілактики аномалій форми зубних рядів	4		2	0,5	1,5
6.9.	Особливості клініки, лікування і профілактики сагітальних аномалій прикусу	6		2	1	3
6.10.	Особливості клініки, лікування і профілактики вертикальних аномалій прикусу.	4			1	3
6.11.	Особливості клініки, лікування і профілактики трансверзальних аномалій прикусу	4			1	3
6.12.	Тактика ортодонтичного лікування підлітків і дорослих.	4			1	3
6.13.	Особливості ортопедичного лікування зубів і зубних рядів у дітей та підлітків	4			1	3
6.14.	Травми зубів і щелеп у дітей, особливості їх ортопедичного лікування	2			0,5	1,5
6.15 .	Морфофункціональні зміни зубощелепного апарату при вроджених вадах розвитку обличчя і щелеп.	4			1	3
6.16.	Порушення мовлення при патології прикусу, методи корекції	2			0,5	1,5
6.17.	Профілактика зубощелепних аномалій і деформацій	4			1	3
6.18.	Особливості гігієни порожнини рота при ортодонтичному лікуванні	2			0,5	1,5

	ВСЬОГО	1170	62	172	278	658
7.	Додаткові програми:					
7.1.	Клінічна фармакологія	12				
7.2.	Особливо небезпечні інфекції	12				
7.3.	Медичне право України	6				
7.4.	Клінічна імунологія	12				
7.5.	Медицина катастроф	6				
7.6.	Медична інформатика	6				
7.7.	Основи медичної стандартизації	12				
	Крок 3	6				
	Атестація	6				
	ВСЬОГО	1248				

Примітка:

Види самостійної роботи лікарів-інтернів: самостійний прийом хворих, заповнення документації, рішення ситуаційних задач, комп'ютерний контроль, підготовка мультимедійних презентацій, написання рефератів, підготовка до складання ліцензійного інтегрованого іспиту «Крок 3», наукова робота.

Види контролю самостійної роботи лікарів-інтернів: контроль за виконанням маніпуляцій, експертна оцінка історій хвороб, контроль рішення ситуаційних задач, позитивний результат комп'ютерного контролю, використання мультимедійних презентацій під час розбору теми заняття, доповідь рефератів на семінарах, написання тез і доповіді за результатами наукової роботи, участь у науково-практичних конференціях.

Навчальний план з клінічної фармакології

Код курсу	Назва курсу	Кількість навчальних годин			
		лекції	практичні	семінари	разом
I	2	3	4	5	6
1	Загальна клінічна фармакологія. Фармакокінетика та фармакодинаміка. Взаємодія та побічні ефекти лікарських засобів. Особливості в стоматологічній практиці.		2		2
2	Клінічна фармакологія місцевих анестетиків. Принцип вибору.		2		2
3	Клінічна фармакологія наркотичних та ненаркотичних анальгетиків, нестероїдних та стероїдних засобів. Принципи раціонального застосування.		1		1
4	Клінічна фармакологія засобів, які впливають на обмін речовин в твердих тканинах зуба (препарати фтору, кальцію, фосфору), та вітамінів. Використання в стоматології.		2		2
5	Клінічна фармакологія противірусних та протигрибкових препаратів. Особливості використання в стоматології.		2		2
6	Клінічна фармакологія антибактеріальних засобів. Принципи використання.		1		1
	Залік				2
	Всього				12

Навчальний план з курсу «Особливо небезпечні інфекції»

Код курсу	Назва курсу	Кількість навчальних годин			
		лекції	практичні	семінари	разом
I	2	3	4	5	6
1	ВІЛ-інфекція/СНІД.		3		3
2	Вірусні гепатити: А, В, С, D, E, F, G,		3		3

	ТТV.				
3	Грип.		2		2
4	Невідкладна допомога при особливо небезпечних інфекціях.		2		2
	Залік				2
	Всього				12

Навчальний план з курсу «Медичне право України»

Код курсу	Назва курсу	Кількість навчальних годин			
		лекції	практичні	семінари	разом
I	2	3	4	5	6
1	Законодавче забезпечення охорони здоров'я в Україні. Міжнародно-правові стандарти у сфері охорони здоров'я	1			1
2	Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин	2			2
3	Юридична відповідальність медичних працівників за професійні правопорушення	1			1
4	Правове регулювання стоматологічної допомоги в Україні	2			2
	Всього	6			6

Навчальний план з військово-медичної підготовки

Код курсу	Назва курсу	Кількість навчальних годин			
		лекції	практичні	семінари	разом
I	2	3	4	5	6
1	Військово-медична підготовка				36
1.1	Організація медичного забезпечення військ				12
1.1.1	Актуальні питання організації медичного забезпечення військ воєнного та мирного часу	2	-	2	4
1.1.2	Сучасна система лікувально-евакуаційного забезпечення Збройних сил України	2	-	2	4
1.1.3	Медична служба оперативних об'єднань	2	-	2	4
	Разом:	6	-	6	12
1.2	Військово-спеціальна підготовка				24
1.2.1	Актуальні питання військової	2	-	2	4

	стоматології та надання стоматологічної допомоги населенню в надзвичайних станах				
1.2.2	Організація терапевтичної, хірургічної та ортопедичної стоматологічної допомоги при надзвичайних станах	-	-	2	2
1.2.3	Основні методи знечулення при вогнепальних пораненнях щелепно- лицевої ділянки	-	-	2	2
1.2.4	Хірургічна обробка вогнепальних ран м'яких тканин та поранень з ушкоджень кісток обличчя . Видалення сторонніх предметів з тканин щелепно-лицевої ділянки	-	2	-	2
1.2.5	Принципи і методи лікування вогнепальних поранень і травм щелепно-лицьової ділянки	4	-	2	6
1.2.6	Опіки обличчя. Комбіновані радіаційні ураження щелепно- лицьової ділянки	-	-	2	2
1.2.7	Організація харчування та догляду за пораненими у щелепно-лицьову ділянку на етапах медичної евакуації	2	-	-	2
1.2.8	Ортопедичні методи закріплення кісткових уламків при пораненнях щелепно-лицевої ділянки	-	-	2	2
1.2.9	Ускладнення при вогнепальних пораненнях обличчя та щелеп		2		2
	Разом:	8	4	12	24
	Всього:	14	4	18	36

VI. ПРОГРАМА ЗІ СТОМАТОЛОГІЇ

Код курсу, розділу	Назва курсу, розділу
	1. Загальний розділ
	1.1. Організація стоматологічної допомоги населенню
1.1.1.	Організація стоматологічної поліклініки, відділення, кабінету для дорослого і дитячого населення
1.1.2.	Посадові обов'язки адміністративного і медичного персоналу стоматологічних відділень, кабінетів
1.1.3.	Основні показники діяльності стоматологічних кабінетів і відділень
1.1.4.	Критерії медико-економічної оцінки надання стоматологічної допомоги
1.1.5.	Класифікатор процедур у стоматології
1.1.6.	Облікова і звітна документація в стоматології
1.1.7.	Планування стоматологічної допомоги
	1.2. Профілактика стоматологічних хвороб
1.2.1.	Основи профілактики стоматологічних хвороб
1.2.2.	Комплексна програма профілактики
1.2.3.	Санітарно-просвітня робота серед населення
1.2.4.	Основи маркетингу, менеджменту і права в стоматології
	1.3. Клінічна анатомія, оперативна хірургія голови і шиї
1.3.1.	Клінічна і топографічна анатомія порожнини рота і зубощелепної системи
1.3.2.	Оперативна хірургія і хірургічні маніпуляції щелепно-лицьової ділянки
1.3.3.	Топографоанатомічні обґрунтування провідникової анестезії гілок трійчастого нерва
1.3.4.	Оперативні методи гемостазу при ушкодженнях альвеолярного відростка, язика, щоки
1.3.5.	Вікові особливості росту і розвитку дітей від народження до 15 років та їхній вплив на розвиток стоматологічних хвороб
	1.4. Діагностика і допомога в невідкладних станах
1.4.1.	Клінічні прояви і невідкладна допомога при непритомності, колапсі, епілептичному нападі

1.4.2.	Причини, прояви і невідкладна допомога при шоках (анафілактичному, інфекційно-токсичному, кардіогенному)
1.4.3.	Діагностика і невідкладна допомога при комах (гіпо-, гіперглікемічній)
1.4.4.	Ознаки клінічної смерті та методика проведення непрямого масажу серця і штучної вентиляції легенів
1.4.5.	Проведення інтенсивної терапії та реанімаційних заходів при травмі та запальних процесах щелепно-лицьової ділянки
	1.4. Амбулаторне знеболювання в стоматології
1.5.1.	Механізм болю
1.5.2.	Психопрофілактика болю
1.5.3.	Знеболювання на рівні нервових рецепторів
1.5.4.	Знеболювання на рівні провідних шляхів
1.5.5.	Знеболювання на рівні кори головного мозку
1.5.6.	Нетрадиційне знеболювання в стоматології
1.5.7.	Фізичні методи місцевого знеболювання
1.5.8.	Помилки й ускладнення в проведенні знеболювання
	2. Терапевтична стоматологія
2.1.1.	Сучасні уявлення про етіологію і патогенез карієсу
2.1.2.	Методи обстеження.
2.1.3.	Клініка, диференційна діагностика і лікування карієсу
2.1.4.	Помилки й ускладнення в діагностиці та лікуванні карієсу
2.2.1.	Етіологія, патогенез запалення пульпи зуба.
2.2.2.	Класифікація, клініка, диференційна діагностика різних форм пульпіту в дорослих
2.2.3.	Методи лікування пульпітів
2.2.4.	Фізичні методи лікування пульпітів
2.2.5.	Помилки й ускладнення в діагностиці та лікуванні пульпітів, запобігання та їх усунення.
2.3.1.	Етіологія, патогенез, періодонтитів. Клініка, диференційна діагностика гострих і хронічних форм періодонтиту
2.3.2.	Методи лікування періодонтитів
2.3.3.	Помилки й ускладнення при діагностиці та лікуванні
2.3.4.	періодонтиту, запобігання та їх усунення
2.4.1.	Некаріозні ураження зубів. Діагностика, лікування і профілактика
2.5.1.	Сучасні відновлювальні та пломбувальні матеріали
2.5.2.	Бондингові системи для емалі та дентину. Адгезивна техніка реставрації

2.5.3.	Матеріали для заповнення корневих каналів тимчасових і постійних зубів
2.6.1.	Сучасні уявлення про етіологію і патогенез хвороб пародонта
2.6.2.	Клініка, діагностика, диференційна діагностика хвороб пародонта
2.6.1.	Методи комплексного лікування хвороб пародонта
2.6.2.	Гігієна порожнини рота при хворобах пародонта
2.6.3.	Фізичні методи лікування хвороб пародонта
2.6.4.	Помилки й ускладнення в діагностиці та лікуванні хвороб пародонта
2.7.1.	Травматичні й виразково-некротичні ураження слизової оболонки рота
2.7.2.	Вірусні хвороби. ВІЛ-інфекція. СНІД.
2.7.3.	Мікози слизової оболонки порожнини рота
2.7.4.	Алергічні хвороби (реакція негайного і сповільненого типу)
2.7.5.	Багатоформна ексудативна еритема
2.7.6.	Хронічний рецидивуючий афтозний стоматит
2.7.7.	Зміни слизової оболонки рота при екзогенних інтоксикаціях
2.7.8.	Зміни слизової оболонки рота при системних хворобах і хворобах обміну
2.7.9.	Зміни слизової оболонки рота при дерматозах із аутоімуним компонентом (пухирчатка, пемфігоїд, червоний плескатий лишай, червоний вовчак, хвороба Дюринга)
2.7.10.	Аномалії та хвороби язика
2.7.11.	Хвороби губ (хейліти)
2.7.12.	Передракові захворювання слизової оболонки рота і червоної облямівки губ
2.7.13.	Фізичні методи в комплексному лікуванні хвороб слизової оболонки порожнини рота
2.8.1.	Постійний струм у методиках гальванізації, електрофорезу і електрознеболювання
2.8.2.	Перемінні струми і поля високої частоти, ультрависокої й надвисокої частоти
2.8.3.	Масажі (гідро-, вібро-, вакуум-, авто-)
2.8.4.	Світло- і пелоїдотерапія
2.8.5.	Тепловодолікування, застосування низьких температур у стоматології
2.8.6.	Постійне електричне поле високої напруги
2.8.7.	УЗ-терапія
2.8.8.	Лазеротерапія
2.8.9.	Магнітне поле постійної й низької частоти у стоматології
2.8.10.	Бальнеотерапія
2.8.11.	Електроодонтометрія. Сучасна апаратура. Техніка проведення.

2.9.1.	Променева діагностика в стоматології.
3. Дитяча стоматологія	
3.1.1.	Морфофункціональні особливості структури тканин порожнини рота в дітей
3.2.1.	Значення факторів ризику в розвитку каріозного процесу в дітей різного віку
3.2.2.	Перебіг карієсу, особливості діагностики і лікування в різні вікові періоди в дітей.
3.2.3.	Вибір пломбувального матеріалу, герметизація фісур
3.2.4.	Профілактика карієсу в дітей
3.2.5.	Помилки й ускладнення в діагностиці та лікуванні карієсу тимчасових і постійних зубів
3.3.1.	Діагностика, диференційна діагностика різних форм пульпіту тимчасових і постійних зубів у дітей
3.3.2.	Принципи лікування пульпіту тимчасових і постійних зубів у дітей
3.3.3.	Фізичні методи лікування пульпіту
3.4.1.	Клініка, діагностика, диференційна діагностика гострих і хронічних форм запалення пародонта постійних і тимчасових зубів у дітей
3.4.2.	Принципи лікування періодонтиту тимчасових і постійних зубів у дітей
3.4.3.	Помилки й ускладнення лікування періодонтиту, запобігання та їх усунення
3.5.1.	Некаріозні ураження. Діагностика, лікування і профілактика
3.6.1.	Значення факторів ризику хвороб тканин пародонта в дітей
3.6.2.	Клініка, діагностика, диференційна діагностика хвороб тканин пародонта в дітей
3.6.3.	Методи лікування хвороб тканин пародонта в дітей
3.6.4.	Фізичні методи лікування хвороб тканин пародонта
3.7.1.	Залежність розвитку хвороб слизової оболонки рота в дітей залежно від вікових особливостей її структури
3.7.2.	Класифікація хвороб слизової оболонки порожнини рота
3.7.3.	Ушкодження слизової оболонки ротової порожнини
3.7.4.	Вірусні хвороби слизової оболонки рота
3.7.5.	Прояви гострих вірусних інфекцій на слизовій оболонці ротової порожнини
3.7.6.	Грибкові хвороби
3.7.7.	Алергічні хвороби слизової оболонки
3.7.8.	Зміни слизової оболонки порожнини рота при деяких системних і

3.7.9.	специфічних хворобах Аномалії та самостійні хвороби язика і губ
3.8.	Санація і диспансеризація дітей у стоматології
4. Хірургічна стоматологія (зокрема дитяча)	
4.1.1.	Операція видалення зуба. Методи лікування і профілактики ускладнень операції видалення зуба
4.1.2.	Особливості видалення зубів у пацієнтів дитячого віку
4.2.1.	Клініка, діагностика, диференційна діагностика та методи лікування запальних хвороб одонтогенної етіології (періодонтит, періостит, остеомієліт, перикоронарит, флегмона, абсцес та ін.)
4.2.2.	Ускладнення гнійно-запальних захворювань одонтогенної етіології
4.2.3.	Лімфаденіти, фурункули, карбункули, бешиха, нома
4.2.4.	Клініка, диференційна діагностика, методи лікування
4.2.5.	Диференційна діагностика одонтогенного і риногенного гайморитів
4.2.6.	Методи лікування перфоративного гаймориту, оперативне лікування нориці гайморової порожнини
4.2.7.	Абсцеси та флегмони клітковинних просторів, що прилягають до верхньої та нижньої щелеп. Патогенез, клініка, діагностика та лікування.
4.2.8.	Клініка, диференційна діагностика, методи лікування гострого та хронічного одонтогенного остеомієліту щелеп
4.2.9.	Діагностика специфічних запальних процесів у щелепно-лицьовій ділянці
4.2.10.	Методи диференційної діагностики і лікування специфічних запальних процесів у щелепно-лицьовій ділянці
4.3.1.	Аденофлегмона. Клініка, діагностика та лікування
4.3.2.	Диференційна діагностика ушкоджень і хвороб скронево-нижньощелепного суглоба
4.3.3.	Класифікація, етіопатогенез, клініка, діагностика, методи лікування дисфункційних больових станів СНЩС, артритів та артрозів
4.4.1.	Покази до лікування та методи лікування артрозо-артритів СНЩС
4.4.2.	Хвороби слинних залоз. Діагностика, диференційна діагностика, методи лікування
4.5.1.	Слинні нориці. Клінічні особливості проявів, діагностика та лікування
4.6.1.	Неврогенні хвороби обличчя і щелеп
4.7.1.	Хірургічні методи лікування періодонтиту, хвороб пародонта
4.7.1.	Клініка діагностики та лікування травматичних пошкоджень зубо-щелепової системи

4.7.2.	Невідкладна допомога при травматичних ушкодженнях м'яких тканин і кісток щелепно-лицьової ділянки
4.8.1.	Доброякісні пухлини ЩЛД. Етіологія ,патогенез, класифікація, клініка діагностика та лікування
4.8.2.	Диференційна діагностика пухлин і пухлиноподібних утворів м'яких тканин. Методи лікування
4.8.3.	Диференційна діагностика пухлин і пухлиноподібних утворів кісток щелепно-лицьової ділянки
4.9.1.	Хірургічні методи лікування передраку слизової оболонки і шкіри
4.9.2.	Клініка діагностика та лікування передракових факультативних та облігатних станів
4.10.1.	Сучасні методи діагностики новоутворів щелепно-лицьової ділянки
4.10.2.	Діагностика злоякісних новоутворів шкіри обличчя. Диференційна діагностика, методи лікування
4.10.3.	Діагностика злоякісних новоутворів кісток щелепно-лицьової ділянки. Диференційна діагностика, методи лікування
4.10.4.	Діагностика злоякісних новоутворів слинних залоз. Диференційна діагностика, методи лікування
4.11.1.	Профілактика, діагностика і лікування вроджених вад розвитку щелепно-лицьової ділянки в дітей
4.12.1	Дентальна імплантація
5. Ортопедична стоматологія	
5.1.1.	Функціональна анатомія зубощелепної системи.
5.1.2.	Біомеханіка жувального апарату. М'язова система жувального апарату.
5.1.3.	Будова скронево- нижньщелепового суглобу.
5.2.1.	Підготовка зубних рядів до протезування.
5.2.2.	Діагностика оклюзійних та артикуляційних співвідношень та їх корекція.
5.2.3.	Будова зубів і зубних рядів. Прикус, його види. Артикуляція та оклюзія.
5.3.1.	Клініко-рентгенологічні методи обстеження в ортопедичній стоматологічній практиці.
5.3.2.	Спеціальні методи обстеження в ортопедичній стоматологічній практиці.
5.4.1.	Систематизація, клініка та діагностика захворювань пародонту. Принципи ортопедичного лікування захворювань пародонту.
5.4.2.	Тимчасові та постійні шини: види, покази до застосування.
5.5.1.	Протезування дефектів коронок зубів вкладками.
5.5.2.	Покази до протезування штучними коронками.
5.5.3.	Штамповані коронки та штамповані коронки з облицюванням. Суцільнолиті коронки. Клініко-лабораторні етапи виготовлення.

5.5.4.	Металопластмасові та металокерамічні коронки. Клініко-лабораторні етапи виготовлення.
5.5.5.	Протезування штифтовими зубами.
5.5.6.	Протезування з виготовленням куксо-кореневої вкладки.
5.7.1.	Надання невідкладної допомоги в ортопедичній стоматології
5.7.2.	Місцеві та загальні ускладнення, що виникають при виконанні знімних та незнімних протезних конструкцій
5.8.1.	Вибрані питання знімного протезування
5.8.2.	Клініко-біологічні основи застосування часткових знімних протезів.
5.8.3.	Терапевтичні та хірургічні методики перед протезної підготовки
5.9.1.	Класифікація беззубих щелеп.
5.9.2.	Особливості ортопедичного лікування при частковій і повній відсутності зубів знімними протезами, механізми адаптації до них. Корекція протезів. Особливості догляду за ортопедичними конструкціями і гігієна ротової порожнини під час користування ними
5.10.1.	Уявлення про сучасні технології виготовлення протезів. Основні та допоміжні зуботехнічні матеріали
5.11.1.	Особливості клініки, діагностики й ортопедичного лікування при підвищеному стиранні зубів
5.12.1.	Ортопедичні втручання при зубощелепних деформаціях
5.12.2.	Використання еджувайс-техніки при лікуванні деформацій зубощелепової системи
5.13.1.	Методи ортопедичного лікування хвороб скронево-нижньощелепних суглобів. Реабілітація хворих
5.13.2.	Використання шин-протезів, міорелаксаційних кап та міогімнастики при лікуванні хвороб скронево-нижньощелепних суглобів захворювань скронево-нижньощелепних суглобів
5.14.1.	Особливості щелепно-лицьового протезування і підготовки хворих до цих втручань. Стоматологічна реабілітація пацієнтів
6. Ортодонтія	
6.1.1.	Організація ортодонтичної допомоги дітям, підліткам і дорослим. Головні епідеміологічні та статистичні показники. Диспансеризація в ортодонтії
6.2.1	Морфологічна і функціональна характеристики фізіологічного прикусу в різні вікові періоди
6.3.1	Сучасні уявлення про чинники і патогенез зубощелепно-лицьових аномалій
6.4.1	Морфофункціональна характеристика патологічних видів прикусу залежно від віку
6.5.1	Особливості діагностики зубощелепних аномалій у різні вікові

	періоди (клінічний метод, біометрія діагностичних моделей щелеп, рентгенологічні методи, фото-, антропометрія, функціональні методи)
6.6.1	Загальні принципи і засоби ортодонтчного лікування для усунення місцевих та соматичних порушень
6.7.1	Особливості клініки, лікування і профілактики аномалій окремих зубів залежно від віку
6.8.1	Характер місцевих порушень при аномаліях форми зубних рядів, оцінка психосоматичного стану. Методи лікування і профілактики
6.9.1	Особливості клініки, лікування і профілактики сагітальних аномалій прикусу в різні вікові періоди
6.10.1	Визначення характеру місцевих і загальних порушень при вертикальних аномаліях прикусу. Планування лікування залежно від віку пацієнта
6.11.1	Особливості клініки, лікування і профілактики трансверзальних аномалій прикусу залежно від віку
6.12.1	Тактика ортодонтчного лікування підлітків і дорослих. Показання до використання еджуайз-техніки. Реабілітація хворих
6.13.1	Особливості ортопедичного лікування зубів і зубних рядів у дітей і підлітків
6.14.1	Характер порушень при травмах зубів і щелеп у дітей, особливості їх ортопедичного лікування
6.15.1	Морфофункціональні зміни зубощелепного апарату при вроджених вадах розвитку обличчя і щелеп. Стоматологічна реабілітація хворих
6.16.1	Порушення мовлення при патології прикусу, методи корекції
6.17.1	Методи і засоби профілактики зубощелепних аномалій та деформацій у різні вікові періоди
6.18.1	Особливості гігієни порожнини рота за наявності ортодонтчних конструкцій у порожнині рота

7.1. НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З КЛІНІЧНОЇ ФАРМАКОЛОГІЇ

Код	Назва курсу, розділу, теми
7.1.1	Загальна клінічна фармакологія. Фармакокінетика та фармакодинаміка. Взаємодія та побічні ефекти лікарських засобів. Особливості в стоматологічній практиці.
7.1.2	Клінічна фармакологія місцевих анестетиків. Принцип вибору.
7.1.3	Клінічна фармакологія наркотичних та ненаркотичних

	анальгетиків, нестероїдних та стероїдних засобів. Принципи раціонального застосування.
7.1.4	Клінічна фармакологія засобів, які впливають на обмін речовин в твердих тканинах зуба (препарати фтору, кальцію, фосфору), та вітамінів. Використання в стоматології.
7.1.5	Клінічна фармакологія противірусних та протигрибкових препаратів. Особливості використання в стоматології.
7.1.6	Клінічна фармакологія антибактеріальних засобів. Принципи використання.

7.2. НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З КУРСУ «ОСОБЛИВО НЕБЕЗПЕЧНІ ІНФЕКЦІЇ»

Код	Назва курсу, розділу, теми
7.2.1	ВІЛ-інфекція/СНІД
	Епідемія ВІЛ-інфекції як глобальний процес. Нормативно-правова база України з питань ВІЛ-інфекції. Універсальні запобіжні заходи і безпечна організація праці. Післяконтактна профілактика. Поняття консультивання та його етичні принципи. Клінічні прояви та класифікація ВІЛ-інфекції. Опортуністичні інфекції, специфічна та неспецифічна профілактика, лікування. Загальні підходи до проведення ВААРТ.
7.2.2	Вірусні гепатити
	Вірусні гепатити: А, В, С, D, Е, F, G, TTV. Клінічні прояви та варіанти перебігу. Ускладнення. Специфічна діагностика. Принципи лікування. Диспансеризація. Профілактика. Специфічна імунопрофілактика інфекційних хвороб.
7.2.3	Грип
	Клініко-епідеміологічна та лабораторна діагностика. Особливості перебігу грипу А Н1N1. Принципи лікування. Профілактика.
7.2.4	Невідкладна допомога при особливо небезпечних інфекціях.
	Особливо небезпечні інфекції: чума, холера, сибірка, геморагічні лихоманки: Жовта, Ласса, Ебола, Марбурга. Клініко-епідеміологічна та специфічна діагностика. Інтенсивна терапія невідкладних станів. Тактика лікаря при виявленні хворого з підозрою на ОНІ.

7.3. НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З КУРСУ «МЕДИЧНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»

КОД	НАЗВА КУРСУ, РОЗДІЛУ, ТЕМИ
7.3.1	Законодавче забезпечення охорони здоров'я в Україні. Міжнародно-правові стандарти у сфері охорони здоров'я

7.3.1.1	Міжнародно-правові стандарти у сфері охорони здоров`я
7.3.1.2	Історія становлення юридичної регламентації медичної діяльності в Україні
7.3.1.3	Конституційне регулювання права людини на охорону здоров`я в Україні
7.3.1.4	Загальна характеристика законодавства України про охорону здоров`я
7.3.1.5	Тенденції розвитку й удосконалення нормативно-правової бази у сфері охорони здоров`я. Кодифікація законодавства про охорону здоров`я
7.3.2	Правовий статус суб`єктів медичних правовідносин
7.3.2.1	Система прав людини у сфері охорони здоров`я
7.3.2.2	Пацієнт та його правовий статус: дефініційний і класифікаційний підходи. Правовий статус законних представників
7.3.2.3	Права пацієнтів
7.3.2.4	Обов`язки пацієнтів
7.3.2.5	Медичний працівник та його правовий статус: понятійно-категорійний апарат і класифікація
7.3.2.6	Права медичних працівників
7.3.2.7	Обов`язки медичних працівників
7.3.2.8	Механізми захисту прав суб`єктів медичних правовідносин
7.3.3	Юридична відповідальність медичних працівників за професійні правопорушення
7.3.3.1	Юридичної відповідальності медичних працівників: загальна характеристика
7.3.3.2	Кримінальна відповідальність медичних працівників за вчинення професійних злочинів
7.3.3.3	Цивільно-правова відповідальність у галузі охорони здоров`я
7.3.3.4	Адміністративна та дисциплінарна відповідальність медичних працівників
7.3.3.5	Юридична практика у сфері охорони здоров`я
7.3.4	Правове регулювання стоматологічної допомоги в Україні
7.3.4.1	Стоматологічна допомога в Україні: нормативне забезпечення. Біоетичне законодавство
7.3.4.2	Особисті немайнові права людини у сфері охорони здоров`я
7.3.4.3	Правовий статус медичних працівників у галузі стоматології
7.3.4.4	Юридична оцінка несприятливих наслідків надання стоматологічної допомоги. Поняття та види дефектів надання медичної допомоги. Юридична практика
7.3.4.5	Господарська діяльність у стоматології. Особливості оподаткування стоматологічної діяльності

7.4. НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Код	Назва курсу, розділу, теми
7.4	Військово-медична підготовка
7.4.1	Організація медичного забезпечення військ
7.4.1.2	Актуальні питання організації медичного забезпечення військ воєнного та мирного часу
	Завдання і організація медичної служби Збройних Сил України воєнного та мирного часу. Сучасні види зброї та їх вплив на величину і структуру санітарних втрат. Умови діяльності медичної служби, їх вплив на організацію медичного забезпечення бойових дій військ. Військові частини та заклади медичної служби Збройних Сил України. Підготовка військово-медичних кадрів. Взаємодія медичної служби Збройних Сил України із державною системою охорони здоров'я. Участь медичної служби Збройних Сил України у створенні загальнодержавної системи екстремальної медицини.
7.4.1.3	Сучасна система лікувально-евакуаційного забезпечення Збройних сил України
	Зміст лікувально-евакуаційних заходів у військах. Основні етапи розвитку системи лікувально-евакуаційного забезпечення. Етап медичної евакуації, завдання, принципова схема розгортання і організація його роботи. Медичне сортування, завдання, види, організація проведення. Вид і обсяг медичної допомоги, їх зміст, порядок надання та маневр ними в ході бою (операції). Характеристика кваліфікованої та спеціалізованої медичної допомоги. Медична евакуація, порядок і організація її проведення. Особливості організації лікувально-евакуаційного забезпечення військ на сучасному етапі розбудови Збройних Сил України.
7.4.1.4	Медична служба оперативних об'єднань
	Завдання та організаційно-штатна структура медичної служби дивізії (бригади). Медична служба механізованої дивізії (механізованої бригади). Медичний пункт полку, принципова схема розгортання, організація роботи. Окремий медичний батальйон (далі - ОМедБ), завдання, організаційно-штатна структура та оснащення. Розгортання та організація роботи. Призначення, штат, обладнання, оснащення та організація роботи функціональних підрозділів ОМедБ.
7.4.2.	Військово-спеціальна підготовка
7.4.2.1	Актуальні питання військової стоматології та надання стоматологічної допомоги населенню в надзвичайних станах
	Завдання військової стоматології, зміст. Роль вітчизняних вчених в становленні військової стоматології. Принципи організації

	стоматологічної допомоги в надзвичайних ситуаціях та при бойових діях. Сили та засоби медичної служби для надання медичної стоматологічної допомоги у військах та серед населення в надзвичайних ситуаціях. Альтернативна система надання стоматологічної допомоги у військах та серед населення при екстремальних ситуаціях.
7.4.2.2	Організація терапевтичної, хірургічної та ортопедичної стоматологічної допомоги при надзвичайних станах
	<p>Стоматологічний кабінет військової частини, окремого медичного батальйону (далі – ОмедБ) та медичної роти бригади. Оснащення, обладнання, штат та організація його роботи. Показники роботи, документація та звітність.</p> <p>Організація терапевтичної стоматологічної допомоги в оперативних об'єднаннях. Стоматологічне відділення (стоматологічний кабінет) військового госпіталю, оснащення, обладнання, штат та організація його роботи. Призначення лікувальних відділень гарнізонних та центральної стоматологічної поліклінік, організація їх роботи з питань терапевтичної стоматологічної допомоги. Комбіновані радіаційні ураження щелепно-лицьової ділянки.</p> <p>Організація терапевтичної стоматологічної допомоги населенню в надзвичайних ситуаціях, сили та засоби, порядок їх використання.</p> <p>Організація хірургічної стоматологічної допомоги у військовій частині, з'єднанні та оперативному об'єднанні. Обладнання та оснащення стоматологічних підрозділів, обсяг їх роботи.</p> <p>Організація хірургічної стоматологічної допомоги у гарнізонних та центральній військових поліклініках, обладнання та оснащення.</p> <p>Поранення м'яких тканин обличчя. Вогнепальні поранення щелепно-лицьової ділянки. Поєднані ураження та поранення щелепно-лицьової ділянки. Надання невідкладної хірургічної стоматологічної допомоги. Організація хірургічної стоматологічної допомоги у військових госпіталях. Опіки обличчя.</p> <p>Організація хірургічної стоматологічної допомоги населенню в надзвичайних ситуаціях, сили та засоби, порядок їх використання.</p> <p>Порядок забезпечення ортопедичною стоматологічною допомогою військовослужбовців. Завдання, організаційно-штатна структура, оснащення та обладнання пересувних стоматологічних кабінетів (далі - ПСК). Обсяг ортопедичної допомоги на ПСК.</p> <p>Пошкодження щелепно-лицьової ділянки, вогнепальні пошкодження щелеп. Клініка, діагностика, етапне лікування щелепно-лицьових поранень.</p> <p>Організація ортопедичної стоматологічної допомоги населенню в надзвичайних ситуаціях, сили та засоби, порядок використання.</p>
7.4.2.3	Принципи і методи лікування вогнепальних поранень і травм щелепно-лицьової ділянки

	Основні методи знеболення при вогнепальних пораненнях щелепно-лицьової ділянки. Хірургічна обробка вогнепальних ран м'яких тканин та поранення з ушкодженням кісток обличчя. Видалення сторонніх предметів з тканин щелепно-лицьової ділянки. Ортопедичні методи закріплення кісткових уламків при пораненнях щелепно-лицьової ділянки. Принципи хірургічної обробки ран при комбінованих радіаційних ураженнях щелепно-лицьової ділянки. Ускладнення при вогнепальних пораненнях обличчя та щелеп
7.4.2.4	Опіки обличчя. Комбіновані радіаційні ураження щелепно-лицьової ділянки
	Первинна обробка опікової поверхні обличчя. Організація медичної допомоги при термічних та хімічних опіках обличчя. Комбіновані радіаційні ураження обличчя. Клініка, діагностика поєднаних пошкоджень щелепно-лицьової ділянки, надання невідкладної медичної допомоги при поєднаних пораненнях та пошкодженнях щелепно-лицьової ділянки
7.4.2.5	Організація харчування та догляду за пораненими у щелепно-лицьову ділянку на етапах медичної евакуації
	Принципи побудови лікувальних дієт. Особливості харчування поранених у щелепно-лицьову ділянку. Режим харчування та годування поранених у щелепно-лицьову ділянку на етапах медичної евакуації

**VII. Орієнтовний тематичний план семінарів
для лікарів-інтернів за спеціальністю «Стоматологія»
в заочній частині інтернатури**

Код курсу, розділу	Назва теми	Кількість годин
1.	Організація стоматологічної допомоги населенню України. Діючі нормативно-правові акти	
1.1.	Організація стоматологічної допомоги населенню України	2
1.2.	Діючі нормативно-правові акти	2
1.3.	Аналіз реалізації програми профілактики стоматологічних хвороб на клінічній базі	2
1.4.	Амбулаторне знеболювання в стоматології	2
2.	Терапевтична стоматологія	
2.1.	Карієс. Клінічний перебіг, діагностика, диференційна діагностика	2
2.2.	Клініка, диференційна діагностика пульпітів	2
2.3.	Клініка, диференційна діагностика періодонтитів	2
2.4.	Некаріозні ураження зубів, що виникають після прорізування	2
2.5.	Адгезивна техніка реставрації зубів	2
2.6.1	Методи обстеження хворих з патологією тканин пародонта.	2
2.6.2	Принципи лікування хвороб тканин пародонта	2
2.7.1.	Особливості обстеження хворих з захворюваннями слизової оболонки порожнини рота	2
2.7.2.	Захворювання губ. Клініка, діагностика, лікування	2
2.7.3.	Принципи лікування хвороб слизової оболонки порожнини рота	2
3.	Дитяча стоматологія	
3.1.	Сучасні принципи організації стоматологічної допомоги дітям	2
3.2.1	Амбулаторне знеболювання в дитячій стоматології	2
3.2.2	Клініка, диференційна діагностика карієсу у дітей	2
3.2.3	Принципи лікування дітей із карієсом	2
3.3.	Показання до вибору пломбувальних матеріалів для лікування зубів у дітей	2
3.4.	Клініка, диференційна діагностика пульпітів	2

	тимчасових і постійних зубів у дітей	
3.5.	Клініка, диференційна діагностика періодонтитів у дітей	2
3.6.	Матеріали для пломбування кореневих каналів у дітей	2
3.7.	Некаріозні ураження зубів, що виникають у період фолікулярного розвитку.	2
3.8.	Принципи лікування хвороб тканин пародонта у дітей	2
3.9.	Особливості клінічного перебігу захворювань СОПР у дітей	2
3.10.	Фізичні методи діагностики і лікування в дитячій стоматології	2
3.11.	Санація порожнини рота у дітей, форми і методи	2
4.	Основні методи амбулаторного хірургічного лікування стоматологічних хвороб	
4.1.	Загальне знеболювання, показання до проведення при амбулаторних втручаннях	2
4.2.	Місцеве знеболювання. Сучасні методи.	2
4.3.	Алергічний шок. Види, прояви, методи невідкладної допомоги	2
4.4.	Діагностика та невідкладна допомога при серцево-судинній патології	2
4.5.	Периферична асфіксія; види, невідкладна допомога	2
4.6.1	Диференційна діагностика запальних хвороб одонтогенної етіології в дорослих і дітей	2
4.6.2	Диференційна діагностика, методи лікування одонтогенного, риногенного гайморитів	2
5.	Вибрані питання ортопедичного лікування жувальної системи	
5.1.	Морфофункціональні основи зубощелепної системи	2
5.2.	Особливості обстеження зубощелепної системи	2
5.3.	Ортопедичні методи в комплексному лікуванні хвороб тканин пародонта	2
5.4.	Ортопедичне лікування при повному дефекті коронок зубів	2
5.5.	Надання невідкладної допомоги в ортопедичній стоматології	2
5.6.	Особливості підготовки зубів до протезування залежно від вибору конструкції	2
5.7.	Корекція знімних конструкцій протезів	2

6.	Зубощелепні аномалії, питання ортодонції	
6.1.	Морфо-функціональна характеристика патологічних видів прикусу залежно від віку	2
6.2.	Особливості діагностики зубо-щелепних аномалій	2
6.3.	Загальні принципи і засоби ортодонтичного лікування	2
6.4.	Тактика ортодонтичного лікування підлітків і дорослих. Реабілітація хворих	2
6.5.	Особливості ортопедичного лікування зубів і зубних рядів у дітей і підлітків	2
6.6.	Морфофункціональні зміни зубо-щелепного апарату при вроджених вадах розвитку обличчя	2
6.7.	Методи і засоби профілактики зубощелепних аномалій і деформацій у різні вікові періоди	2

**VIII. ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ
ДЛЯ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ В ЗАОЧНІЙ ЧАСТИНІ ІНТЕРНАТУРИ**

№ п/п	Назва реферату
	1-й рік навчання
1	Головні стоматологічні та статистичні показники діяльності стоматологічної служби
2	Основи менеджменту, економіки і права для впорядкування діяльності лікаря-стоматолога в державних та приватних закладах охорони здоров'я України
3	Амбулаторне знеболювання в стоматології
4	Сучасні уявлення про етіологію та патогенез карієсу.
5	Методи лікування пульпіту у дорослих. Помилки, ускладнення та їх усунення
6	Консервативні та хірургічні методи лікування періодонтиту. Помилки, ускладнення та їх усунення
7	Сучасні пломбувальні матеріали
8	Хвороби губ
9	Клініка, диференційна діагностика карієсу в дітей
10	Показання до вибору пломбувальних матеріалів у дітей
11	Хвороби періодонта зубів у дітей
12	Хвороби слизової оболонки порожнини рота у дітей
13	Фізичні методи діагностики і лікування в дитячій стоматології
	2-й рік навчання
14	Особливості планування і надання стоматологічної допомоги дітям у школі та в дошкільних закладах освіти
15	Загальне знеболювання у стоматології
16	Ускладнення після видалення зубів (у дітей і дорослих).
17	Діагностика і допомога при анафілактичному шоці, непритомності, колапсі та комах
18	Діагностика і допомога при серцево-судинній патології: стенокардії, гіпертонічному кризі
19	Диференційна діагностика запальних хвороб одонтогенної етіології (періодонтит, періостит, остеомієліт, перикоронарит)
20	Морфофункціональні основи зубощелепної системи
21	Особливості обстеження зубощелепної системи
22	Показання до ортопедичного лікування і зубного протезування в дітей
23	Ортопедичне лікування штучними коронками хворих із частковими дефектами коронок зубів

24	Надання невідкладної допомоги в ортопедичній стоматології
25	Терапевтична і хірургічна підготовка порожнини рота до протезування
26	Організація ортодонтичної допомоги дітям, підліткам і дорослим Головні епідеміологічні та статистичні показники. Диспансеризація в ортодонтії
27	Морфологічна і функціональна характеристика фізіологічного прикусу в різні вікові періоди
28	Особливості діагностики зубощелепних аномалій у різні вікові періоди (клінічний метод, біометрія діагностичних моделей щелеп, рентгенологічні методи, фото- й антропометрія, функціональні методи)
29	Загальні принципи і засоби ортодонтичного лікування соматичних порушень
30	Особливості клініки, лікування і профілактики аномалій окремих зубів залежно від віку

Примітка: теми рефератів рекомендуються згідно плану семінарів на заочних базах

**IX. Орієнтовний тематичний план лекцій
для лікарів-інтернів за спеціальністю «Стоматологія»
(навчання в очній частині на базі кафедри)**

Код курсу, розділ	Назва теми	Кількість годин
1.	Загальний розділ	
1.1.	Організація стоматологічної допомоги населенню	2
1.2.	Комплексна програма заходів щодо посилення профілактики стоматологічних хвороб та зміцнення здоров'я населення. Основи диспансеризації	4
2.	Терапевтична стоматологія	
2.1.	Сучасні погляди на етіологію, патогенез карієсу. Сучасні методи діагностики і лікування	2
2.2.	Діагностика і вибір методу лікування пульпіту на основі патогенетичних особливостей різних форм запалення	2
2.3.	Сучасні методи комплексної терапії періодонтитів, ускладнення і помилки	2
2.4.	Некаріозні ураження зубів, що виникають після прорізування	2
2.5.	Застосування нових пломбувальних матеріалів у стоматології	2
2.6.	Сучасні погляди на етіологію, патогенез патології тканин пародонта. Ідіопатичні хвороби тканин пародонта, клініка, диференційна діагностика, лікування, профілактика	2
2.6.	Загальні принципи лікування хворих із патологією тканин пародонта. Використання лікарських засобів у комплексній терапії хворих із патологією тканин пародонта	2
2.7.	Виразково-некротичні ураження слизової оболонки. Діагностика і лікування	2
2.8.	Зміни слизової оболонки при хворобах системи крові та променевій хворобі	2
2.9.	Передракові захворювання слизової оболонки порожнини рота і губ	2
2.10.	Променева діагностика в стоматології	2

3.	Дитяча стоматологія	
3.1.	Клінічні особливості планування програм реабілітації і прогнозування характеру перебігу каріозного процесу залежно від ступеня його активності	2
3.2.	Вікові особливості перебігу пульпітів тимчасових і постійних зубів у дітей. Принципи діагностики і лікування	2
3.3.	Вікові особливості перебігу періодонтитів тимчасових і постійних зубів у дітей. Принципи діагностики і лікування. Помилки й ускладнення	2
3.4.	Вади розвитку твердих тканин зубів, які виникають до прорізування зубів	2
3.5.	Загальна характеристика хвороб пародонта в дітей та підлітків, фактори ризику їх виникнення. Основні симптоми і методи діагностики. Сучасні принципи комплексного лікування	2
3.6.	Особливості морфофункціонального стану слизової оболонки порожнини рота в дітей у різні вікові періоди. Неінфекційні й інфекційні ушкодження слизової оболонки	2
3.7.	Гострий герпетичний стоматит. Клініка, діагностика, диференційна діагностика, принципи лікування і профілактика	2
3.8.	Методи санації і диспансеризація дітей у стоматолога.	2
4.	Хірургічна стоматологія	
4.2.1	Диференційна діагностика запальних процесів одонтогенної етіології у дорослих і дітей	2
4.2.2	Ускладнення гнійно-запальних процесів щелепно-лицевої ділянки	2
4.3.	Клініка діагностика та лікування травматичних пошкоджень зубо-щелепової системи	4
4.4.	Диференційна діагностика доброякісних пухлин щелепно-лицевої ділянки	2
4.5.	Діагностика, онконастороженість і профілактика злоякісних новоутворів щелепно-лицьової ділянки	4
5.	Ортопедична стоматологія	
5.1.	Біомеханіка жувального апарату. Оклюзія, її види. Діагностика оклюзійних та артикуляційних співвідношень та їх корекція при протезуванні незнімними, знімними конструкціями та на дентальних імплантатах.	4
5.2.	Естетико-косметичні аспекти протезування незнімними конструкціями	2
5.3.	Особливості ортопедичного лікування при повній відсутності зубів знімними протезами, механізми адаптації до них. Корекція протезів.	2

**Х. Орієнтовний тематичний план семінарів
для лікарів-інтернів за спеціальністю «Стоматологія»
(навчання в очній частині на базі кафедри)**

Код курсу, розділ	Назва теми	Кількість годин
1.	Загальний розділ	
1.1.	Організація стоматологічної допомоги населенню	2
1.2.1	Карієсогенна ситуація в порожнині рота, способи її визначення та усунення	2
1.2.2	Структура програми профілактики, її складові	2
1.2.3	Засоби і методи профілактики стоматологічних захворювань	4
1.2.4	Герметизація фісур як метод попередження карієсу	2
1.3	Клінічна і топографічна анатомія порожнини рота і зубощелепної системи	2
1.4	Клінічні прояви та невідкладна допомога при невідкладних станах	2
1.5	Помилки й ускладнення при проведенні знеболювання	2
2.	Терапевтична стоматологія	
2.1.1.	Особливості обстеження хворих на карієс. Сучасні методи діагностики	2
2.1.2.	Диференційна діагностика карієсу	2
2.1.3.	Сучасні методи лікування карієсу	2
2.1.4.	Помилки й ускладнення в діагностиці та лікуванні карієсу	2
2.2.1.	Особливості обстеження хворих на пульпіт. Сучасні методи діагностики	2
2.2.2	Диференційна діагностика пульпітів	2
2.2.3	Сучасні методи і засоби лікування пульпітів	2
2.2.4	Помилки й ускладнення в діагностиці та лікуванні пульпітів	2
2.3.1	Особливості обстеження хворих на періодонтит. Сучасні методи діагностики	2
2.3.2.	Диференційна діагностика періодонтитів	2
2.3.3.	Сучасні методи і засоби лікування періодонтитів	2
2.3.4.	Помилки й ускладнення в діагностиці та лікуванні періодонтитів	2
2.4.1	Травматичні ушкодження зубів	2
2.4.2.	Диференційна діагностика некаріозних	2

	уражень зубів, що виникають після прорізування	
2.5.1	Адгезивна техніка реставрації зубів	2
2.5.2	Помилки й ускладнення в застосуванні сучасних пломбувальних матеріалів	2
2.6.1	Методи обстеження хворих із патологією тканин пародонта	2
2.6.2.	Диференційна діагностика захворювань тканин пародонта	2
2.6.3.	Методи комплексного лікування захворювань тканин пародонта	2
2.6.4	Помилки в діагностиці та лікуванні хворих із патологією тканин пародонта	2
2.6.5.	Профілактика хвороб тканин пародонта. Диспансеризація хворих із патологією тканин пародонта	2
2.7.1	Класифікація захворювань СОПР. Елементи ураження.	2
2.7.2	Особливості обстеження хворих із патологією СОПР	2
2.7.3	Травматичні стоматити	2
2.7.4	Фізичні методи лікування хвороб СОПР	2
2.7.5	Вади і захворювання язика.	2
2.7.6.	Ускладнення лікарської терапії в стоматологічній практиці	2
2.7.7.	Помилки й ускладнення в діагностиці та лікуванні хвороб слизової оболонки порожнини рота	2
2.8.1	Фізичні методи в комплексному лікуванні основних стоматологічних захворювань	2
2.9.1	Сучасні методи променевої діагностики в стоматології	2
3.	Дитяча стоматологія	
3.1.1	Морфофункціональні особливості будови органів щелепно-лицьової ділянки в дітей різного віку	2
3.1.2	Особливості діагностики стоматологічних захворювань у дітей залежно від віку	2
3.2.1	Патогенетичні основи лікування карієсу в віковому аспекті залежно від ступеня активності карієсу	2
3.2.2	Фактори ризику та прогнозування карієсу у дітей різного віку	2
3.2.3	Помилки й ускладнення в діагностиці та	2

	лікуванні карієсу у дітей	
3.3.1	Диференційна діагностика пульпітів тимчасових і постійних зубів у дітей	2
3.3.2	Особливості ендодонтичного лікування пульпіту тимчасових і постійних зубів	2
3.3.3	Помилки й ускладнення в діагностиці та лікуванні пульпіту у дітей	2
3.4.1	Особливості лікування періодонтиту тимчасових і постійних зубів у дітей	2
3.4.2	Диференційна діагностика періодонтитів тимчасових і постійних зубів у дітей	2
3.4.3	Помилки й ускладнення в діагностиці та лікуванні періодонтитів	2
3.5.1	Некаріозні ураження зубів, що виникають до прорізування. Діагностика	2
3.5.2	Ендемічний флюороз зубів. Диференційна діагностика, лікування, профілактика	2
3.6.1	Структура захворюваності, особливості клініки і діагностики хвороб пародонта в дітей	2
3.6.2	Сучасні методи лікування гінгівітів у дітей та підлітків	2
3.6.3	Помилки в діагностиці та лікуванні дітей із патологією тканин пародонта	2
3.7.1	Семіотика хвороб СОПР у дітей. Діагностика і принципи лікування	2
3.7.2	Вірусні захворювання СОПР у дітей.	2
3.7.3	Травматичні і виразково-некротичні ураження СОПР у дітей.	2
3.7.4	Помилки й ускладнення в діагностиці та лікуванні хвороб слизової оболонки порожнини рота	2
3.8.1	Форми і методи диспансеризації дітей у стоматолога. Показники ефективності.	2
3.8.2	Порівняльна цінність загальної дворазової санації і диференційованої за кратністю оглядів диспансеризації	2
3.8.3	Форми і методи санації дітей у стоматолога. Показники ефективності	2
4.	Хірургічна стоматологія	
4.1	Операція видалення зуба. Етапи загоєння лунки	2
4.2.1	Запальні хвороби одонтогенної етіології	2
4.2.2	Запальні хвороби неодонтогенної етіології	2

4.2.3	Одонтогенний и риногенний гайморит. Методи діагностики. Диференційна діагностика	2
4.2.4	Диференційна діагностика специфічних запальних процесів у щелепно-лицьовій ділянці	2
4.3	Ускладнення травматичних пошкоджень щелепно-лицьової ділянки	2
4.4.1	Диференційна діагностика пухлиноподібних новоутворень м'яких тканин та щелеп	2
4.4.2	Диференційна діагностика доброякісних пухлин слинних залоз	2
4.5.1	Меланома. Види. Клініка. Лікування	2
4.5.2	Сучасні методи діагностики новоутворів щелепно-лицьової ділянки	2
4.6.	Профілактика вроджених вад розвитку щелепно-лицьової ділянки у дітей	2
4.7.	Ускладнення під час та після проведення операції дентальної імплантації	2
5.	Ортопедична стоматологія	
5.1.	Оклюдія, її види і фактори.	2
5.2.	Відновлення дефектів коронок зубів вкладками і вінірами	2
5.3.	Особливості підготовки порожнини рота до протезування	2
5.4.	Вплив сучасних зуботехнічних матеріалів та ортопедичних конструкцій на тканини порожнини рота, профілактика і методи усунення патології	2
5.5.	Принципи і методи ортопедичного лікування і профілактики хвороб СНЩС	2
6.	Ортодонтія	
6.1.	Морфофункціональна характеристика патологічних видів прикусу залежно від віку	2
6.2	Загальні принципи і засоби ортодонтичного лікування	2
6.3	Принципи лікування аномалій форми окремих зубів та зубних рядів	2
6.4	Принципи лікування аномалій прикусу	2
6.5.	Організація первинної профілактики зубощелепно-лицьових аномалій і деформацій. Профілактика зубощелепно-лицьових аномалій у різні вікові періоди	2

XI. ПЕРЕЛІК І КІЛЬКІСТЬ МАНІПУЛЯЦІЙ, ЯКІ МАЄ ВИКОНАТИ ІНТЕРН, НАВЧАЮЧИСЬ В ІНТЕРНАТУРІ

№ п/п	Назва практичних методик та навичок	Ступінь оволодіння		Мінімальна кількість	
		знати	вміти	заочна база	кафедра
1	Оцінка стану м'яких тканин обличчя, лімфатичних і слинних залоз, твердих тканин зуба, пародонта і слизової оболонки порожнини рота		+	300	150
2	Електроодонтодіагностика		+	50	20
3	Діагностичні проби (Писарева- Шіллера, вакуумна, Парма та ін.)		+	30	50
4	Спеціальні методи дослідження: - люмінесцентна діагностика - цитологічне дослідження - ортопантомографія - контактна рентгенографія - радіовізіографія - 3D рентгенографія - гальванометрія - апекслокація та ін.	+ + +	 + + + +	50	50
5	Визначення резистентності емалі (ТЕР-тест)		+	10	10
6	Визначення чутливої рецепції тканин і органів щелепно-лицьової ділянки		+	5	5
7	Обчислення гігієнічних і пародонтальних індексів (Гріна- Вермільйона, Рамфьорда, CPITN, РМА, ПІ та ін.)		+	30	30
8	Забір матеріалу (мазків і біоптатів) для цитологічного і патоморфологічного досліджень		+	5	5
9	Зняття відбитків щелеп			50	50
10	Оцінка стану прикусу		+	100	50
11	Препарування каріозних порожнин		+	300	150
12	Ендодонтична обробка кореневих каналів		+	100	50
13	Пломбування кореневих каналів		+	100	50
14	Пломбування каріозних порожнин усіх класів		+	300	150

15	Ремінералізуюча терапія		+	150	50
16	Закриття фісур герметиком		+	10	10
17	Навчання правилам гігієни порожнини рота		+	30	50
18	Місцеве знеболювання щелепно-лицьової ділянки		+	100	50
19	Лікування пульпіту в зубах із незавершеним формуванням кореня		+	5	5
20	Лікування періодонтиту в зубах із незавершеним формуванням кореня		+	5	5
21	Лікування періодонтиту консервативно-хірургічним методом	+		2	3
22	Лікування пульпіту консервативним методом		+	10	5
23	Лікування пульпіту вітальним методом		+	20	20
24	Лікування пульпіту девітальним методом		+	50	20
25	Діатермокоагуляція пульпи при пульпіті		+	20	20
26	Інтраканальний електрофорез		+	10	5
27	Видалення зубного нальоту, каменя (механічним та апаратним методом)		+	150	100
28	Усунення травматичної оклюзії при хворобах пародонта, вибіркове пришліфування зубів	+		10	10
29	Накладання тимчасових шин		+	5	5
30	Місцеве терапевтичне лікування захворювань тканин пародонта		+	20	10
31	Лікування гострих форм стоматиту		+	5	5
32	Видалення зубів типовим методом		+	100	30
33	Видалення зубів атиповим методом	+		10	10
34	Видалення тимчасових і постійних зубів		+	50	50
35	Хірургічне лікування захворювань тканин пародонта	+		5	5
36	Пластика вуздечки губ, язика, вестибулопластика	+		5	5
37	Асистування при хірургічних операціях у щелепно-лицьовому	+		2	2

	стаціонарі				
38	Розтин абсцесу і флегмони		+	5	5
39	Розтин слизової оболонки при перикоронаритах		+	5	5
40	Зупинка кровотечі при травмах		+	3	2
41	Зупинка кровотечі з лунки видаленого зуба		+	3	2
42	Накладання і зняття шин при переломах щелеп		+	3	2
43	Вправлення вивиху скронево-нижньощелепного суглоба		+	3	2
44	Надання невідкладної допомоги при непритомності, шокові, колапсі		+	5	10
45	Підготовка коронок зубів до протезування		+	10	10
46	Препарування зуба під вкладку і моделювання її		+	5	5
47	Визначення класу дефекту зубних рядів		+	10	20
48	Визначення жувальної ефективності за Агаповим М. І.		+	10	20
49	Припасування і фіксація коронок		+	10	10
50	Припасування і фіксація вінірів		+	4	2
51	Визначення стану прикусу		+	5	5
52	Визначення особливостей оклюзії		+	5	5
53	Оцінка рухів нижньої щелепи		+	5	5
54	Виконання клінічних функціональних проб		+	10	10
55	Моделювання куксової вкладки і подальша її фіксація		+	5	5
57	Корекція незнімних і знімних ортопедичних та ортодонтичних конструкцій		+	10	10
58	Зняття коронок		+	15	5
59	Застосування транспортних шин згідно з показаннями		+	1	2
60	Усунення факторів ризику розвитку ЗІЦА		+	5	5
61	Оцінка гігієнічного стану порожнини рота за наявності ортопедичних та ортодонтичних конструкцій		+	5	5
62	Навчання пацієнтів правилам гігієни ротової порожнини і		+	10	10

	догляду за ортопедичними й ортодонтичними конструкціями				
63	Призначення корегувальної міогімнастики при ЗЩА	+		5	5
64	Психотерапія для дітей і батьків під час ортодонтичного лікування	+		2	2
65	Соціальна консультація сім'ї ортодонтичного хворого	+		2	2
66	Визначення вад розвитку лицьового черепа		+	5	2
67	Оцінка показань і протипоказань до ортодонтичного лікування з урахуванням віку пацієнта	+		5	5
68	Проведення біометрії моделей щелеп	+		5	4
69	Призначення засобу функціональної корекції патології прикусу	+		5	4
70	Складання плану реабілітації хворих із щелепно-лицьовими травмами	+		3	2
71	Зішліфовування горбів тимчасових зубів		+	5	5
72	Фіксація ретейнера	+		2	2
73	Фіксація ланки еластичного ланцюжка	+		2	2
74	Корекція вимови	+		2	2

Примітка: для визначення переліку маніпуляцій, які має виконати інтерн за період навчання, використовували кваліфікаційну характеристику лікаря-стоматолога (наказ МОЗ України №121 від 14.02.2012 р.).

ХІІ. КВАЛІФІКАЦІЙНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІКАРЯ-СТОМАТОЛОГА

*Наказ МОЗ України № 117 від 29.03.2002 р. із змінами, внесеними згідно з
наказом МОЗ України від 14.02.2012 р. № 121*

Завдання та обов'язки. Керується чинним законодавством України про охорону здоров'я та нормативно-правовими актами, що визначають діяльність органів управління та закладів охорони здоров'я, організацію стоматологічної допомоги.

Застосовує сучасні методи діагностики та лікування захворювань ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.

Надає невідкладну стоматологічну допомогу при гострих запальних процесах, травматичних пошкодженнях, кровотечах, а також допомогу при анафілактичному шоці, гострій серцевій та дихальній недостатності, гіпоксії, набряку гортані, при попаданні чужорідних тіл у дихальні шляхи, гіпертонічному синдромі.

Здійснює нагляд за побічними реакціями/діями лікарських засобів.

Працює в тісному контакті з суміжними спеціалістами та службами.

Бере участь у моніторингу здоров'я населення, сприяє поширенню медичних знань серед населення.

Дотримується принципів медичної деонтології.

Планує роботу та проводить аналіз її результатів.

Керує роботою середнього медичного персоналу.

Веде лікарську документацію.

Постійно удосконалює свій професійний рівень.

Повинен знати: чинне законодавство та нормативні документи, що регламентують діяльність органів управління та закладів охорони здоров'я;

основи права в медицині;

права, обов'язки та відповідальність лікаря-стоматолога;

організацію стоматологічної допомоги;

показники роботи лікувально-профілактичної установи, диспансерного нагляду та лікарського контролю;

сучасну класифікацію захворювань ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки;

пріоритетні технології, що застосовуються в сучасній стоматологічній практиці;

клініку, профілактику та діагностику стоматологічних захворювань;

засоби індивідуального захисту від гострих респіраторних захворювань та особливо небезпечних інфекцій;

форми і методи санітарної освіти серед населення;

правила оформлення медичної документації;

передові інформаційні та Інтернет технології;

сучасну наукову літературу та науково-практичну періодику за фахом, методи її аналізу та узагальнення.

Кваліфікаційні вимоги до лікаря-стоматолога: повна вища освіта (спеціаліст, магістр) за напрямом підготовки “Медицина”, спеціальністю “Стоматологія”. Спеціалізація за фахом “Стоматологія” (інтернатура, курси спеціалізації). Наявність сертифіката лікаря-спеціаліста. Без вимог до стажу роботи.

Лікар-стоматолог повинен вміти: проводити обстеження стоматологічного хворого, застосовуючи основні та допоміжні методи;

проводити диференційну діагностику основних стоматологічних захворювань;

діагностувати аномалії розвитку зубів, деформації щелеп та прикусу;

діагностувати захворювання слинних залоз;

застосовувати різні види знеболювання за показаннями;

проводити терапевтичне, ортопедичне, хірургічне лікування і здійснювати при наявності відповідних показань профілактику таких захворювань у дорослих та дітей:

- некаріозних уражень твердих тканин зуба (шліфування, ремінералізуюча терапія, пломбування з використанням композитних та інших матеріалів);
- карієсу зубів (ремінералізуюча терапія, закриття фісур, препарування каріозних порожнин, виготовлення та застосування ізолюючих прокладок, тимчасових і постійних пломбуючих матеріалів, шліфування та полірування пломб за показаннями);
- пульпіту (вітальний та девітальний метод, ампутація та екстирація пульпи, комбінований метод, надання невідкладної допомоги);
- періодонтиту (механічна, хімічна та медикаментозна обробка кореневих каналів, розширення їх і пломбування, застосування фізіотерапевтичних методів, надання невідкладної допомоги);
- захворювань пародонту (гінгівіт, пародонтит, пародонтоз, ідіопатичні захворювання, пародонтоми);
- захворювань слизової оболонки порожнини рота (травматичні ушкодження, інфекційні, інфекційно-алергічні захворювання, ураження слизової оболонки ротової порожнини при інтоксикаціях, гіпо- та авітамінозах, захворюваннях крові, ендокринної, серцево-судинної, нервової систем, шкіри, шлунково-кишкового тракту, колагенозах, дерматозах, передракових захворюваннях);
- хейлітів, аномалій та захворювань язика;
- неврогенних захворювань щелепно-лицевої ділянки;
провести клінічне обстеження хворого з хірургічними стоматологічними захворюваннями, травмами;
провести просте видалення зуба, надати хірургічну допомогу при гострому запальному процесі щелепно-лицевої ділянки, при травмі;
визначити показання до госпіталізації;
проводити ортопедичне лікування та профілактику таких захворювань:
- патологічне стирання зубів та його ускладнень,
- часткова відсутність зубів,

- повна відсутність зубів,
 - захворювання висково-нижньощелепного суглоба, обумовлені порушеннями в зубощелепній системі;
- виготовити незнімні та знімні нескладні конструкції зубних протезів (штифтові зуби, коронки, містковидні протези тощо).

ХІІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бернадский Ю.И. Основы челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии: [учебн. пособие для студ.-субординаторов мед. институтов, стоматологов-интернов и курсантов институтов и академий усовершенствования (последипломного обучения) врачей] / Ю.И. Бернадский. - М.: Мед. лит., 2007.-404с.
2. Військова стоматологія: підручник / А.М.Лихота, В.В.Коваленко.- К.:УВМА, АграрМедіаГруп, 2016 .- 284 с.
3. Виноградова Т.Ф. Атлас по стоматологическим заболеваниям у детей: учебное пособие [для студ. мед. стомат. вузов и факультетов, врачей-стоматологов] / Т.Ф. Виноградова. - М.: Медпресс-инфо, 2007.-168с.
4. Дубровина Е.В. Местная анестезия в стоматологии. Атлас / Е.В. Дубровина. - Полтава: ФОП Говоров С.В., 2010. - 488с.
5. Калюжна Л.Д. Хвороби шкіри обличчя слизової оболонки ротової порожнини та червоної облямівки губ: навч.посібн. [для лікарів-інтернів і лікарів-слухачів закл. післядипл.освіти] / Л.Д. Калюжна, Г.Ф. Білоклицька. – К.: Грамота, 2007. - 280с.
6. Кириленко І.І. Захворювання слизової оболонки порожнини рота: навч.посіб./ І.І.Кириленко, І.В.Палійчук, М.М.Рожко. - К.:ВСВ «Медицина», 2016.- 352 с.
7. Куцевляк В.И. Ортодонтия: [учебное пособие для студентов стомат.факультета, врачей-интернов] / В.И. Куцевляк. – Харьков: Крокус, 2006.-328с.
8. Маланчук В.А. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія у двох томах. Том 2: підруч. [для студ. стомат. факультетів вищ. мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації, лікарів-інтернів, хірургів-стоматологів, щелепно-лицевих хірургів-пластиків] / В.А. Маланчук, И.П. Логвиненко, Т.О. Маланчук. – К.: Логос, 2011.- 608с.
9. Маланчук В.О. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія у двох томах. Том 1: [підруч. для студ. стомат. факультетів вищ. мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації, лікарів-інтернів, хірургів-стоматологів, щелепно-лицевих хірургів-пластиків] / В.О. Маланчук. – К.: Логос, 2011. – 669с.
10. Невідкладні стани у стоматологічній практиці: [навч. посібник для лікарів-інтернів і лікарів-курсантів закл. (факульт.) післядипломної освіти] / І.М. Скрипник, П.М. Скрипников, Л.Я. Богашова, О.Ф. Гопко. – К.: ВСВ Медицина, 2013.-224с.
11. Основи стоматологічної діяльності (організаційно-правові, гігієнічні, деонтологічні): навч.-довідниковий посібник для студ. стомат. факультетів вузів, лікарів-інтернів, магістрантів, клінічних ординаторів, практичних лікарів / [В.Ф. Москаленко, В.Г. Бардов, ВО. Маланчук та ін.].- [Вид. 2-е]. – Вінниця: Нова Книга, 2011. – 440 с.
12. Рожко М.М. Ортопедична стоматологія: підруч. [для студ. стомат. факультетів, магістрантів, аспірантів, клінічних ординаторів, лікарів-

- стоматологів] / М.М. Рожко, В.П. Неспрядько. – К.: Книга плюс, 2003.- 552с.
13. Стоматологія: підручник: У 2 книгах. - Кн. 1: / [Рожко М.М., Попович З.Б., Курєдова В.Д. та ін.; за ред. проф. М.М. Рожка. – К.: ВСВ «Медицина», 2013.- 872с.
 14. Стоматологія: підручник: У 2 книгах. - Кн. 2: / [Рожко М.М., Кириленко І.І., Денисенко О.Г. та ін.; за ред. проф. М.М. Рожка. – К.: ВСВ «Медицина», 2013.- 992с.
 15. Стоматологія: Нормативне виробничо-практичне видання: збірник для керівників лікувально-профілактичних установ, їх заступн., зав. відділень та широкого загалу спеціалістів / [відповід. редактор Т.В. Марухно]. – К.: МНІАЦ медичної статистики; МВІЦ Медінформ, 2014. – 748 с.
 16. Терапевтическая стоматология детского возраста: учебник для студ. стомат. факультетов, интернов и врачей-стоматологов / [Хоменко Л.А., Чайковский Ю.Б., Савичук А.В.]; под ред. проф. Л.А. Хоменко. – К.: Книга плюс, 2010.-806с.
 17. Тимофеев А.А. Руководство по челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии: [учебн. пособие для студ. и врачей-стоматологов, врачей смежных специальностей] / А.А. Тимофеев.-[5-е изд.]. – К.: Червона Рута-Туре, 2012.-1048с.
 18. Тимофеев О.О. Захворювання слинних залоз: [підруч. для студ. старших курсів мед. вузів, щелепно-лицевих хірургів, хірургів-стоматологів, лікарів-стоматологів і лікарів суміжних спеціальностей] / О.О. Тимофеев. – Львів: ВНТЛ-Класика, 2007.-160с.
 19. Тимофеев О.О. Щелепно-лицева хірургія: [підручник для студ. стомат. факультетів вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації, лікарів-інтернів, лікарів-стоматологів, курсантів і лікарів суміжних спеціальностей] / О.О. Тимофеев. – К.: Медицина, 2011.-752с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Атлас ортодонтических аппаратов / [Курєдова В.Д., Ждан В.Н., Галич Л.Б. и др.]. – Полтава: Дивосвіт, 2011.-154 с.
2. Борисенко А.В. Практична пародонтологія: [видання для стоматологів, лікарів інших спеціальностей, слухачів курсів післядипломної освіти, лікарів-інтернів, студ. мед. вузів] / А.В. Борисенко. – К.: Доктор-Медіа, 2011.-472с.
3. Галич Л.Б. Клініка і лікування вроджених щілин верхньої губи та піднебіння: [навч. посібник для студ. стомат. факультетів, інтернів та лікарів-стоматологів] / Л.Б. Галич. – Полтава: Астрєя, 2005.-80с.
4. Головка Н.В. Ортодонтичні апарати: [навч. посібник для студ. стомат. факультетів, інтернів та лікарів-стоматологів] / Н.В. Головка. – Вінниця: Нова книга, 2006.-216с.
5. Головка Н.В. Профілактика зубощелепних аномалій: [посібник для лікарів-стоматологів, студ. стомат. факультетів вищ. мед. університетів] / Н.В. Головка. - Вінниця: Нова книга, 2005.-272с.

6. Дитяча хірургічна стоматологія. Амбулаторний прийом: навч. посіб. для студ. стомат. факультету вищ. мед. закл. IV рівня акредитації та лікарів-інтернів / [П.І. Ткаченко, С.О. Білоконь, О.В. Гуржій та ін.]. – Полтава: АСМІ, 2011.-102с.
7. Довідник з ендодонтії: [підручник для мед. вузів] / О.В. Павленко, Ю.М. Беличенко, Т.М. Волосовець, С.В. Аль-Алавні. – Сімферополь: Н. Оріанда, 2010.-326с.
8. Дорошенко С.И. Основы телерентгенографии: учебн. пособие [для студ. мед. вузов, интернов, курсантов и специалистов-рентгенологов, ортодонтів, хирургів] / С.И. Дорошенко, Е.А. Кульгинский. – К.: Здоров'я, 2007. – 72 с.
9. Дорошенко С.І. Синдроми в ортодонтії: [навч. посібник для студ. мед. вузів, інтернів, курсантів, ортодонтів, хірургів] / С.І. Дорошенко. – К.: Здоров'я, 2008.-96с.
10. Захворювання пародонта у дорослих і дітей [навч. посібник для лікарів-інтернів стоматологів і лікарів-слухачів закладів (факультетів) післядипломної освіти] / П.М. Скрипников, Л.Г. Павленко, Т.А. Хміль, К.С. Козакова. – Полтава: Вид-во УМСА, 2010.-140с.
11. Каськова Л.Ф. Герпетична інфекція в дитячій стоматології: навч. посібник [для студ. та лікарів-інтернів стомат. факультету вищ. мед. закл. III-IV рівнів акредитації] / Л.Ф. Каськова, О.В. Хміль, І.О. Сіркович. – Полтава: Укрпромторгсервіс, 2011.-120с.
12. Кононенко Ю.Г. Клінічний довідник лікаря-стоматолога загального профілю. Клініка, діагностика, методи лікування / Ю.Г. Кононенко, М.М. Рожко. – К.: Medbooks, 2012.-348с.
13. Кононенко Ю.Г. Местное обезболивание в амбулаторной стоматологии: учебн. пособие [для студ. стомат. факультетов, интернов, стоматологов] / Ю.Г. Кононенко, Н.М. Рожко, Г.П. Рузин. - [3-е изд.]. – Киев: Книга плюс, 2012. – 96с.
14. Максименко П.Т. Затруднения и ошибки в диагностике заболеваний слизистой оболочки полости рта, губ, языка: учебн. пособие [для врачей-интернов, курсантов-стоматологов, терапевтов и семейных врачей] / П.Т. Максименко, А.П. Шейко. - Полтава: Полтавский литератор, 2012.-120с.
15. Профілактика стоматологічних захворювань: навч. посібник для студ., лікарів-інтернів та лік.-стоматологів / [Н.І. Смоляр, О.М. Гуменюк, Т.П. Кравець та ін.]; під ред. проф. Н.І. Смоляр та О.М. Гуменюк. – Львів: Магнолія-2006, 2012. – 368 с.
16. Рузин Г.П. Хирургическая стоматология в схемах и таблицах: учебн. пособие [для студ. стомат. факультетов высших мед. учреждений IV уровня аккредитации и врачей-интернов] / Г.П. Рузин, А.А. Дмитриева. – Винница: Новая книга, 2007.-120с.
17. Скрипников П.М. Амбулаторна пародонтальна хірургія: навч. посібник [для студ., інтернів та лікарів-стоматологів] / П.М. Скрипников, С.В. Коломієць. – Полтава: Інарт, 2011.-136с.
18. Скрипников П.М., Скрипнікова Т.П., Шинкевич В.І., Товма В.В.

Індивідуальні та вікові клініко-морфологічні особливості слизової оболонки органів ротової порожнини. Навч. посібник для лікарів-інтернів.- Полтава, 2016.- 102 с.

19. Скрипникова Т.П. Клиническая эндодонтия. Протейпер юниверсал, клиническое применение: учеб. пособие [для студ., интернов и врачей-стоматологов] / Т.П. Скрипникова, П.Н. Скрипников, В.А. Дубина. – Полтава: Инарт, 2009.-36с.
20. Стандарти надання стоматологічної допомоги населенню України. Ортопедична стоматологія. Том 2 / [О.В. Павленко, П.М. Скрипников, Д.Р. Шиленко, О.А. Писаренко]. – Полтава: [б.в.], 2012.-140с.
21. Стандарти надання стоматологічної допомоги населенню України. Терапевтична стоматологія. Том 1 / [П.М. Скрипников, Л.Г. Павленко, Д.Р. Шиленко, Ю.І. Мастеров]. – Полтава: [б.в.], 2009.-157с.
22. Ураження шкіри обличчя та слизової оболонки порожнини рота вірусом простого герпесу I типу (клінічні прояви, діагностика, методи лікування, профілактика): навч. пос. для лікарів-інтернів та лікарів-стоматологів / [П.М. Скрипников, К.Є. Іщейкін, І.П. Кайдашев та ін.]. – Полтава: АСМІ, 2013.-84с.
23. Флис П.С. Ортодонтия: [учебник для студ., врачей-интернов, -курсантов стомат. факультетов высших мед. учебных заведений III - IV уровней аккредитации, а также последипл.образования] / П.С. Флис.-К.: Медицина, 2008.-360с.
24. Шинкевич В.І. Карієс зубів: навч. посібник [для лікарів-інтернів факультетів післядипломної освіти вищ. мед. закл. III-IV р.а., магістрів, клінічних ординаторів, лікарів-стоматологів] / В.І. Шинкевич, І.П. Кайдашев. – Полтава: АСМІ, 2011.-98с.
25. Шинкевич В.І., Кайдашев І.П. Медикаментозна гіперчутливість в стоматології: Навчальний посібник, затверджений ЦМК з ВМО МОЗ України.- Полтава, 2015.- 137 с.
26. Югов В.К., Скрипникова Т.П. Променева діагностика в ендодонтії: Навчальний посібник, затвердж. МОН України.- Полтава, 2015.- 191 с.

Примітка: Список літератури можна доповнювати і змінювати відповідно до розробок кафедри та її публікацій.